

Licht dat gezaaid is
en blijdschap die geoogst wordt:

dat geven de laatste twee verzen van Psalm 97 ons door
als oudejaarsmotief.

Dat is wat beklijft, wat door de 'zeef' van de voorafgaande verzen heen valt:
licht, zuiver licht, 'dat God uitzaait voor de rechtvaardige',
en blijdschap die daaruit opschiet 'voor de oprechten van hart.'

Bij beide, het licht en de blijdschap,
gaat het niet zomaar om licht en blijdschap,
maar in het kader van de dienen, vrezen,
loven en prijzen van Gods naam.
Van God als koning.

Leggen we de Psalm naast de actualiteit,
en vragen we onszelf af: wat heeft dit jaar ons gebracht?
Wat beklijft als je het door de 'zeef' van oudejaarsdag haalt?
Hoe zullen wij ons dit jaar herinneren?
In de politiek en het wereldgebeuren,
en in onze persoonlijke situatie?
We kregen een nieuwe Amerikaanse president
en een nieuwe regering ten langen leste,
er werd economische vooruitgang geboekt,
en het aantal asielzoekers en werklozen nam af.
Maar de pensioenen bleven bevroren
op het niveau van 7 jaar geleden,
en voor de deur van Europa, zoals op de Griekse eilanden,
wachten nog tienduizenden vluchtelingen in barre omstandigheden.
Ook van aanslagen en terreur zijn we niet bevrijd.

Je zou dus ook heel andere dingen kunnen overhouden.
Maar de dichter van Psalm 97 houdt het
Op licht en blijdschap.
Dat God licht zaait op ons levenspad
en wij ons daarin mogen verblijden.

Is dat niet te hoog gegrepen op deze zondag, deze oudejaarsdag?
En überhaupt: heel het thema van Gods Koningschap,
zoals de Psalmen 93-99 dat bezingen?
In het jodendom en ook onder christelijke uitleggers
is de vraag: **is** God koning? Of **wordt** hij het?
Wordt hij koning als wij hem als koning erkennen,
door onze liederen en gebeden,
door onze levenshouding en ethiek?

Moet je niet zingen om te geloven?
Zoals in deze zangdienst?
Oude en nieuwe liederen?
Zingen wij ons het geloof niet te binnen?
Is zingen niet dubbel bidden, zoals Augustinus zei?
Zoals boven de meeste Psalmen
ook allerlei muziekaanwijzingen staan,
voor de koorleider, op de wijze van, op het tiensnarig instrument, etc.?

Ja, wij zingen ons het geloof te binnen!
Als wij zo'n Psalm zingen over Gods koningschap,
is het in deze geseclariseerde tijden
net of Hij méér Koning wordt
over de aarde, de hemel en heel de schepping,
over het volk, de volkeren en heel de geschiedenis.
God is koning Hij / sticht zijn heerschappij!

In het Oude Testament en de joodse traditie
wordt telkens opnieuw de bevrijding uit Egypte
en de tocht door de woestijn in herinnering geroepen
als het uur van Gods koningschap
en in zekere zin het bewijs daarvan.
En dan gaat het niet om slaafse onderwerping,
gebaseerd op angst, noch om machtsgebrul en imponeergedrag,
maar om recht en gerechtigheid, zoals onze Psalm zegt,
licht en blijdschap.

Dat God koning is, is goed nieuws!
Dat GóD koning is, en alle aardse vorsten en machthebbers
slechts bij de gratie van God - dat is goed nieuws.
Want bij Hem alleen is de macht in goede handen.
God is trouw en goedertieren.
Zijn koningschap is niet gebaseerd op macht en geweld,
maar op liefde, trouw en recht.

En dat werkt onze blijdschap.
Dat roept ons op tot blijdschap.
Hoor maar naar het beginvers van Psalm 97:
De Heer is koning.
Laat de aarde juichen.
Laat vreugde heersen, van kust tot kust.
Schitterend: tot de verste eilanden staat er eigenlijk
(de Waddenzee en Schiermonnikoog)

In vuur en wolk en duisternis is Hij verborgen voor ons,
zegt de Psalm, net als bij de Sinai.
Maar door het licht dat hij uitzaait op ons pad

en onze vreugde over zijn regeren
is Hij de Nabije – koning over de wereld,
en koning over ons hart.

Wat de psalmist hierover zegt is niet zoetjes.
De Bijbel is überhaupt geen boek waarin het zoetjes toegaat.
Er is ook een strijd te voeren.
Wie zich wapent met licht, zegt de Psalm,
zal het kwade haten.
Rassenhaat, ongelijkheid en discriminatie,
bevoordeling, afpersing en voortrekkerij,
roddel, afgunst, schijnheiligheid en een dubbele moraal:
het kwaad is een veelkoppig monster,
dat nu hier, dan daar de kop op steekt.
En telkens nieuwe koppen ontwikkelt als je er een afslaat.
Een beerput gaat soms open,
mensen vallen van hun voetstuk,
zoals recent in de metoo-discussie.

We willen onze zegeningen tellen vandaag,
het licht en de blijdschap op ons pad
waarvoor wij God willen danken
op de drempel van een nieuw jaar.
Om kracht en gezondheid,
zegen en nabijheid,
bewaring en uitkomst.
Psalm 97 spreekt daarbij telkens over de rechtvaardige.
Maar wie is rechtvaardig, een tsaddiek?

Heeft Paulus niet gelijk
en heeft Luther zijn gelijk niet opnieuw opgenomen,
als hij zegt (in mijn eigen woorden):
toen God ging tellen (zoals in het verhaal van Abraham en Lot
in Sodom en Gomorra): toen God van de hemel neerzag
en ging tellen
hoeveel rechtvaardigen er op de aarde te vinden waren,
vond hij er slechts één.
Alleen de Zoon van zijn liefde – de volmaakte rechtvaardige,
die de Wet en de Profeten volbracht
en ook de Psalmen vervulde met zijn leven.

Luther leerde ons, dat rechtvaardigheid voor Gods aangezicht
geen verdienste of prestatie is, geen menselijke kwaliteit,
maar een geschenk!
Dat God ons zondaren om Christus wil,
door het geloof alleen
bekleedt met rechtvaardigheid:

met de rechtvaardigheid van die ene! Van Jezus.

Rechtvaardigheid is geen prestatie,
maar een geschenk,
Dat geschenk is het licht
dat God voor onze voeten uitzaait
en hoort de blijdschap om niet.

Wij kloppen onszelf daarom niet op de borst:
kijk eens wat wij allemaal bereikt hebben dit jaar,
wij lieten het eerder lopen,
waardoor de gaten erin schoten
en wij onszelf op achterstand zetten,
in de uren, dagen en maanden van het afgelopen jaar.
Maar God in de hemel
heeft in mensen een welbehagen –
we hebben het net met Kerst gezongen.
Vastbesloten tot genade is Hij.

Door zijn Woord en door zijn Geest
herschepst hij ons gebrekkige bestaan.
Schenkt hij ons licht en blijdschap,
bekleedt hij ons met gerechtigheid, om niet.

Zo heeft Luther ons de Bijbel leren lezen,
als het boek dat op elke bladzijde naar Jezus Christus verwijst,
in wiens licht wij het licht zien en ontvangen,
zoals een reflector in de nacht.

Laten wij dan in zijn naam en in zijn kracht
op deze laatste dag van een veelbewogen jaar
de fakkel van het geloof aan elkaar doorgeven.
Het vuur van Gods liefde en zijn verborgenheid en heiligheid,
zoals Psalm 97 daarvan spreekt.
Laten wij op de tocht door het leven,
onze tocht door de woestijn,
steeds de wolk en de vuurkolom voor ogen houden.
De tekenen opmerken van Gods trouw en goedheid,
aandacht en zorg, recht en gerechtigheid,

zoals de dichter van een bekend lied zegt:

*Laat dan mijn hart U toebehoren
en laat mij door de wereld gaan
met ogen, open oren,
om als uw tekens te verstaan.
Dan is het aardse leven goed,
omdat de hemel mij begroet. Amen.*